

Museum og læring for alle

*Af koordinator Lars Allan Haakonsen,
SkoletjenesteNetværk*

Siden efteråret 2014 har syv vidt forskellige museer landet over arbejdet med at opkvalificere museumsundervisningen for børn med særlige behov. Men hvorfor overhovedet fokusere på denne gruppe? Og hvordan kan undervisningen implementeres både på museer og i kommuner?

På Vesthimmerlands Museum havde man gjort sig en del erfaringer omkring undervisning af børn med særlige behov. Faktisk så mange at man i februar 2014 afholdte en temadag om museumsundervisningen for børn med ADHD og autismespektrum-forstyrrelser. Interessen omkring temadagen blev startskuddet til en ansøgningsproces, som endte med, at syv museer i efteråret 2014 fik støtte af Kulturstyrelsens strategiske pulje til at arbejde videre med udvikling af teori og ny praksis inden for undervisningen af børn med særlige behov.

Og hvad er status på dette projekt så? I skrevne stund har de syv deltagende museer, Gl. Estrup Herregårdsmuseet, Ringkøbing-Skjern Museum, Storm P. Museet, Museum Sønderjylland, Den Gamle By, Museum Amager og Vesthimmerlands Museum, afviklet over 140 forløb for disse børn. På en temadag i København i september 2015 blev de foreløbige resultater fremlagt, og i november 2016 vil der på et afsluttende seminar bl.a. blive præsenteret en let anvendelig "best practice" udgivelse, som er

rettet mod andre museer, der ønsker at arbejde med undervisning for denne målgruppe. Men allerede nu kan præsenteres et par konkrete erfaringer.

På Herregårdsmuset Gammel Estrup har indgangsvinklen været, at museet skal være identitetsskabende, og at børn med særlige behov også har ret til en historiebevidsthed. Konkretisering af historiske forhold giver en bedre forståelse, og eleverne opdager, at de faktisk kan bidrage med noget. Succesoplevelser og oplevelsen af mestring er i fokus i specialelevernes møde med kulturarven. Der er lagt stor vægt på den sociale tilgangsvinkel, ligesom forberedelse og tryghed har været nøgleord i de mere end 50 forløb, museet har afviklet. Også museumsundervisernes rolle er i fokus. Således har undervisningens opgave ikke blot været at formidle, men være en del af praksisfællesskabet.

Museumsformidlerens rolle i mødet med børn med særlige behov har en meget stor indflydelse på elevernes læringsudbytte.

"Ved at arbejde med praktiske aktiviteter oplever eleverne - måske for første gang i deres liv - at de kan noget i en lærings-sammenhæng, og så bliver både deres motivation og udbytte af museumsformidlingen større", siger Helle Ingerslev Kristensen fra Herregårdsmusset Gammel Estrup.

Storm P. Museet på Frederiksberg er det eneste kunstmuseum i projektet. På museet er det den humoristiske/satiriske kunst, der er i fokus. Her arbejder man bl.a. med, hvordan fx tegning og drama kan bruges som læringsmetoder til at bygge bro mellem museets faglighed og elevernes ståsted. I den forbindelse bliver den dialogbaserede undervisning meget væsentlig.

Ifølge museumsunderviser Pernille Sommerfelt, skal;

"Eleverne mødes dér, hvor de er, for at kunne skabe afsæt for ny læring, som opleves meningsfyldt og relevant"

En anerkendende tilgang og trygge rammer er vigtig, så børnene bliver aktive, samtidig med at de oplever en tryghed. Derfor er lærerne meget vigtige som ressourcepersoner, men også museumsformidlerens rolle er central. Sidstnævnte fungerer som ekspert og vært på samme tid, og der foregår en ligeværdig dialog omkring et fælles projekt. Et projekt hvor eleverne får handlingskompetencer og opdager, at det at skabe noget, kan påvirke andre. Og at eleverne herigennem erfarer, at det er forundt os alle som samfundsborgere at deltage i en fælles debat om værdier.

Kunsten er et perspektiv til omverdenen – også for børn med særlige behov.

Kommunens rolle

I alle landets kommuner findes en PPR-afdeling. Pædagogisk Psykologisk Rådgivning arbejder med mange forskellige områder lige fra rådgivning til lærerne om børn med læsevanskeligheder, trivselsproblemer og børn med særlige behov til kompetenceudvikling af det pædagogiske personale.

I Aarhus Kommune har man tilmed en udviklingsafdeling. I samarbejde med bl.a. Den Gamle By og Naturhistorisk Museum har PPR udviklet en model, som gør det muligt for kommunens børn og unge med særlige behov at få tilpassede forløb på disse eksterne læringsmiljøer. Konkret betyder det, at alle specialklasser gratis kan besøge bl.a. Den gamle By og benytte de forskellige tilbud, som projektleder Anki van Dassen har udviklet. Disse forløb har været en stor succes. På Den gamle Bys webside kan man læse meget mere om disse forløb og ikke mindst de positive erfaringer, både lærere og børn har fået i mødet med museumsverdens helst specielle læringsrum.

Bl.a. udtaler speciallærer Rikke Bilgrau om et af forløbene, at

"Det var meget gennemført, struktureret og overskueligt, hvilket gjorde det til en super oplevelse for vores drenge - og naturligvis også for os som personale. Vores drenge er mellem 10-13 år og har diagnoser indenfor svær ADHD, autisme og gennemgribende udviklingsforstyrrelser. Det er klart et forløb, vi vil anbefale for vores elevgruppe - vi kunne ikke have gjort det bedre selv med vores indgående kendskab til elevgruppen. Tak!"

Netop samspillet mellem bl.a. Den Gamle By og PPR har været med til at udvikle den specialpædagogik, som er så vigtig for denne målgruppe. I forløbet har man også hæftet sig ved, at det, der virker for denne gruppe, også kan overføres til normalområdet. "Specialpædagogik bliver med tiden pædagogik for alle", siger udviklingskonsulent Stine Clasen fra Aarhus Kommunes PPR. Det er selvfølgelig ikke alle kommuner, der har Aarhus' størrelse, og hvor PPR også har en udviklingsdel. Omvendt må man håbe, at de positive erfaringer, der findes her, kan sprede sig til andre kommuner i deres samarbejde med de eksterne læringsmiljøer, da gevinsterne for alle er store, og læring er for alle.

Det videre arbejde

Projektet udløber ved årsskiftet, men indsatsen fortsætter. Tirsdag d. 1. november 2016 bliver der afholdt en afsluttende konference på Vesthimmerlands Museum. Her bliver de erfaringer, som de deltagende museer har gjort sig, fremlagt, og ligeledes vil

Museumsundervisning og uddannelse går i Den Gamle By hånd i hånd. STU-eleverne på billedet har deres egen julebod. STU står for Særlig tilrettelagt ungdomsuddannelse og målgruppen er elever med særlige behov.

der bliver præsenteret en udgivelse, som indeholder simple greb og anvisninger til inspiration for andre, der ønsker at arbejde med undervisning af børn med særlige behov. Mere om det senere.

Projektet har også en side på Facebook, søg på "Museumsundervisning for børn med særlige behov", som du kan anmode om at blive medlem af. Her deles løbende erfaringer, interessante artikler og meget andet godt. Ellers er du mere end velkommen til at kontakte nedenstående personer, hvis du vil vide mere.

Hvis du vil vide mere, kan du kontakte:

Maria Clement Hagstrup,
Projektkoordinator
på Vesthimmerlands Museum,
kultur@vmus.dk

Kim Callesen,
museumsunderviser og udeskolevejleder
på Vesthimmerlands Museum,
undervisning@vmus.dk

Helle Ingerslev Kristensen
fra Herregårdsmusset Gammel Estrup,
HIK@gammelestrup.dk

Pernille Sommerfelt
fra Storm P. Museet,
ps@stormp.dk

Anki van Dassen
fra Den Gamle By,
aml@dengamleby.dk

Christina Lindekilde
fra Ringkøbing-Skjern Museum,
lf@levendehistorie.dk

Arne Reggelsen
fra Museum Sønderjylland,
arre@museum-sonderjylland.dk

Leni Rønne Larsen
fra Museum Amager,
skoletjeneste@museumamager.dk

Stine Clasen,
Århus Kommune PPR,
stc@aarhus.dk

